

List izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka 20 lir, na šestih straneh 26 lir. Zastavne številke dvojno. Celoletna naročnina 1000 lir; polletna 500 lir; trimesečna 280 lir; mesečna 90 lir. Uredništvo: TRST, ulica Montecchi 6/11 - tel. št. 93-073, 93-806. Uprava: TRST, trg Duca degli Abruzzi 3, Dom pristaniških delavcev II. nadst. - tel. št. 28-402. Dopisi se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši in slike se ne vračajo. - Oglasi: v širokosti enega stolpca za vsak milimeter 30 lir. Oglasi se plačuje vnaprej. POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPED. IN ABBONAM. POST.

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S.T.O.

Vsi na proslavo žrtev v Rižarno!
Zbirališče ob 10 na trgu Garibaldi

OBNOVLJENA IZDAJA LETO VI. ŠTEV. 25 (298) TRST - SOBOTA, 19. JUNIJA 1954 CENA 20 LIR

NOV NEOVRLJIV DOKAZ NESRAMNEGA TITOVEGA IZDAJSTVA NAD TRŽAŠKIMI SLOVENCMI

„Borba“: Privolili smo v to, da bi mesto Trst zdaj priključili Italiji

„Žrtvovanja“ z našo kožo

Večere biti več nobenega, da se je beograjska vlada dokončno odrekla Trstu in ga v korist Italije. Zaganjanje tržaških titovcev in primorskega dnevnika nam v celoti potrjuje. Poslednji udarec lažem in nevarnim tržaških titovskih predelavcev je zadala „Borba“ od 16. t. m., v kateri je bil objavljen uvodnik, kjer se brez dvoma tolači sedanje stalno-jugoslovanske vlade do tržanskega vprašanja. V tem članku, ki ga je narekoval sam, se pravi: „Privolili smo v to, da bi mesto Trst zdaj priključili Italiji. Večje jasnosti ne more biti in zato se razume, zakaj „Primorski“ objavi članka celoti in zakaj ga je skril redno prve strani pod naslovom na tri stolpce. Če bi se članku pisalo kaj drugega, bi bili uredniki „Primorskega“ štedili s prostorom in naslovi na devet stolpcev, da je bilo v njihovi navadi 8. oktobra 1953.

S tem je bilo potrjeno, da je beograjska vlada podpisala diktat od 8. oktobra. Še sleparili bi radi tržaške Slovence, ko pravijo, da se kljub izročitvi cone A Italiji niso odrekli tem krajem - Z enotnim nastopom bomo preprečili nesramno kupčijo - Pri tem moramo združiti vse Slovence in Italijane za ustanovitev S T O

Beograjska „Borba“ je v sredo napisala, da je Jugoslovanska vlada privolila v priključitev Trsta k Italiji. Po drugi strani pa se je iz uradnih italijanskih krogov zvedelo, da je Scelbova vlada sprejela anglo-jugoslovansko-ameriški načrt o delitvi Tržaškega ozemlja in da so se v Londonu že začela pogajanja med italijanskim predstavnikom Brosiem na eni ter anglo-ameriškim predstavnikoma na drugi strani. Italijanski uradni viri pravijo, da bo Italija postavila nekatere obojstranske protipredloge, ki pa niso bistvenega značaja, ker je bil že itak načrt v glavnem sprejet.

Iz tega je razvidno, da se je položaj našega Ozemlja v tem zadnjem času poslabšal. Z jugoslovanske strani je prišlo uradno priznanje, da predstavlja sedanji načrt novo jugoslovansko potezo, ki jo je že napovedal Tito v svojem intervjuju s Salzburgerjem 7. maja t. l. Z italijanske strani pa je bilo potrjeno to, kar se že predvidevalo, t. j. pristane na anglo-jugoslovansko-ameriški načrt. „New York Times“ je ta teden ponovno potrdil, da je ZDA in Veliko Britanijo zelo važno, da se tržaško vprašanje čim prej reši, pa naj bo to ugodno ali ne za oba partnerja. Prav tako je list ponovno objavil načrt delitve, ki je, kot je že znano našim bralcem, naslednji: 1. večji del cone A in Trst Italiji, 2. cona B Jugoslaviji, 3. izgradnja nove luke med Koprmo ali pa večje pravice Jugoslaviji v tržaški luki. Najbolj zanimivo je stališče sedanje jugoslovanske vlade. Od 7. maja dalje, ko je Tito podal znane izjave Salzburgerju in razkril glavne obsebe načrta za delitev STO na kategorije, je Jugoslavija pristala in tako podpisala noto od 8. oktobra, ni bilo drugih izjav. V sredo 18. t. m. pa je „Borba“ izšla s člankom pod naslovom „Dokončna ali začasna ureditev tržanskega vprašanja?“, v katerem se razlaga vladno stališče, ki je najbrže tudi v Jugoslaviji dvignilo val ogorčenja in protestov, in se Jugoslovanci skušajo prepričati, da odpoved Trstu, cono A in tržaškim Slovincem ne pomeni odopovedati se nacionalnim aspiracijam.

V glavnem članek pravi, da Italija zahteva cono A in Trst, istočasno pa zahteva, naj bi ji zaradi lepšega pustili pred množico krilatice o „začasnosti“ te ureditve v pričakovanju dokončne rešitve, ki naj bi ji nudila tudi cono B. Članek pravi, da isto pravico „začasnosti“ in demagoškega varanja ljudi zahteva tudi jugoslovanska vlada. Zaradi tega se citira Titova izjava Salzburgerju, ki pravi: „Dokončna ureditev bi lahko bila takšna, da bi ne ena, ne druga država ne dala izjave, da se odpuščajo nadaljnjim pretrganjem. Mi tega ne zahtevamo od Italije, pa tudi oni nimajo pravice zahtevati od nas.“ V zvezi s tem je Tito zahteval od anglo-amerikancev, naj jamčijo, da ne bodo podpirali ne ene ne druge pretrditve. Ta izjava ni nič drugega kot zahteva, ki naj bi obema vladama nudila možnost nadaljnega varanja ljudi; Tito bi rekel, da je cona A priključena k Italiji le začasno in da se ji zato ne odpuščajo; Scelba bi lahko trdil, da je bila cona B priključena k Jugoslaviji le začasno, a da se ji zato ni odpuščalo. Oba partnerja bi se veselila tega rešitve in sramotnega trika, ljudstvo pa bi rajalo... kakor da bi bili v Srednjem veku.

Toda to še ni vse. Potem, ko se je v članku razložilo, da odstopi Trst in cona A Italiji ne pomeni odreči se pravico od iste pokrajine, čes da se Jugoslovanci ni odpuščala Slovenski Benečiji, Kanalski dolini, Gorici in Trzinu, se pravi: „Isto velja tudi za naše stališče v tržaškem vprašanju. Mi smo za ohranitev miru in njegovo okrepitev prispevali velikanske žrtve. PRIVOLILI SMO V TO, DA BI MESTO POD DOLOCENIMI POGOJI PRIKLJUČILI ITALIJI. S tem pa se nismo odpuščali našim pravico do Trsta.“ In dalje: „Nikoli ni nas oviralo — kakor je praksa prejšnjim dokazala (in se kako op. ur.) — da zahtevamo, in sicer za ceno velikanskih žrtev, kompromisno ureditev... Pravzaprav je poravnava tržanskega vprašanja v njegovi sedanji obliki tudi odvisna od Italije.“ Se dalje: „Stvarna ureditev tržanskega vprašanja, za katero se zavzemamo (Trst in cona A Italiji, op. ur.) ni idealna... Takšna ureditev ne zahteva ne od ene, ne od druge strani, da bi se odrekla svojim težnjam. Drugič povedano, možno je doseči kolikor toliko znošno ureditev tržanskega vprašanja tako, da ostane oba strani še nadalje pri svojih teritorialnih aspiracijah... TO BI V SEDANJH RAZMERAH NAJBOLEJ USTREZALNO KORISTIM ENE IN DRUGE STRANI...“

Sedaj, torej, vemo, pri čem smo. Prodali so nas, podlo izdali, priznavajo, da so nas izdali in izdali, priznavajo, da vrhu tega nas še hočejo slepariti s smešno demagogijo, čes da se ne odpuščajo aspiracijam, istočasno pa isto pravico dajejo tudi Scelbi. Če je kdaj kdaj bil potreben primer gnusnega maklaverstva, ga tu najdemo v vsej svoji umazaniji luči. Naši ljudje jim ne bodo šli na limance. Tito je avgusta 1951 dejal, da „Italijani lahko dobe Trsta, „Borba“ pa je 16. t. m. napisala, da so se Titove besede uresničile, ker je Tito v to privolil. „Italijani so dobili Trsta — to je bistvo članka v „Borbi“.

Ali je bil potreben kakšen drugi jasnejši dokaz Titovega izdajstva? Ne, drugega dokaza poleg vseh ostalih ni treba. Sedaj vemo, da je vsa zveza za jugoslovansko vlado zaključena in da je „imprimatur“ odvisen od Rima, o katerem že vemo, da je na vse to pristal. Titovci si danes ne upajo več trditi, da „kominformisti prodajajo Trst Italiji“. Zakaj? Zato, ker ga je Tito že prodal in ga zato ni treba prodajati. To dejstvo moramo povedati slehernemu našemu človeku, ki naj ve, kako so nas titovski „patrioti“ izdali in prodali in kako skušajo prepričati ljudi, da je to „pravilno“ in „ustrezajoče“ našim koristim. Mi pa moramo to nesramno izdajstvo preprečiti, mi jim moramo izbiti iz rok papir, pod katerim so podpisali, da se strinjajo z noto od 8. oktobra in s prepustitvijo Trsta, cone A in tržaških Slovencev Scelbi. Mi moramo med našim prebivalstvom dvigniti tak val ogorčenja in protestov, da se bodo morali titovski izdajalci in janičarji poskriti in da se bodo bali pomoliti nos iz svojih mišjih lukenj. Emotno, torej v boju proti največji izdaji osmo oktobrskega diktata, enotno v boju proti razkosanju, enotno v boju za ustanovitev STO!

S. NOVAK
Proces proti Neumannu
KARLSRUHE — V ponedeljek se je začel proces proti članu vodstva KP Nemčije Neumannu, ki je obtožen „svetelozdajstva“, ker se je zavzemal za združitve obeh delov Nemčije. Neumann se je na procesu sprejmenil iz obtoženca v tofca, in postavil na zahtevno klop vse politiko Adenauerjeve vlade.

Tudi v zvezi z Indokino se razvijajo pogajanja. Eden je ob zaključku prejšnjega tedna skušal vsiliti ultimativne pogoje delegacijam ZSSR, Kitajske in Vietnamu, kar pa mu ni uspelo, ker so Molotov, Cu En Lai in delegat Vietnamu stavili predloge, ki jih je težko ovreči. Na vsak način je sobotnega dne v Zenevi ne more pričakovati noben zaključek in da je zato nemislno nadaljevati pogajanja. Ameriški sateliti med katere se je vrstila tudi Anglija, niso hoteli niti diskutirati predlogov Molotova. Cu En Lai in predstavnik Severne Koreje, ki so hoteli rešiti pogajanja in omejiti sporazum. Takoj se je vdeležilo, da so Amerikanci hoteli na vsak način doseči razbitje in zato niso niti vzele v poštev predlogov za sporazum. Vendarle je bilo doseženo s pomočjo Edena in belgijskega delegata, da se bo vprašanje diskutiralo na OZN.

V tem kritičnem trenutku po razbitju pogajanj o Koreji je Churchill sporeči britanski spodnji zbornici da je bil pred tedni povabljen od Eisenhowerja na razgovore v ZDA. Britanski ministri predsednik je izjavil, da se bo skupno z Edenom podal v Washington dne 23. junija. Uradni krogi ZDA in Anglije pripisujejo ta odnos potrebi po razčiščenju obnosov med obema državama, ker je znano, da vladajo med obema državama velika nasprotja. Amerikanci pravijo, da se bodo razgovori pletli okrog vprašanja vmešavanja v Indokino in na Kitajskem. Angleži pa trdijo, da bo Churchill skušal doseči od Eisenhowerja privolitev v sestanke s Malenkovom za ureditev vseh spornih mednarodnih vprašanj.

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Občinski upravi v Dolini in Nabrežini za pobiranje podpisov proti razkosanju

Občinski odbor za občino Dolino pri Trstu v cono A STO, zbran na izredni seji z dne 10. 6. 1954 je z ozirom na nevarnost razdelitve STO med Italijo in Jugoslavijo odobril sledečo resolucijo in poziva vse občane, naj jo podpisajo:
Ker je vsako razkosanje STO kot etnično mešanega ozemlja nemogoče, ne da bi se s tem težko prizadelo tukajšnje prebivalstvo, ker ne bi razdelitev STO odstranila spora med italijansko in jugoslovansko vlado, ampak bi ga še poostrija, čeprav bi obe vladi na razdelitev pristali;
Ker je ogromna večina tukajšnjega prebivalstva proti delitvi in za ustanovitev STO, s katero se edino more jamčiti Trstu, pristančini in vsemu ozemlju gospodarska svoboda in napredek v vlogi srednjeevropskega trgovskega in pomorskega središča ter izvozne luke v prekomorske dežele,
občinski odbor občine Dolina apelira na zainteresirane vlade, da
1. preprečijo razkosanje STO;
2. ustanovijo STO po določilih mirovne pogodbe z Italijo;
3. imenujejo guvernerja.

V petek 11. junija je občinski odbor za občino Devin-Nabrežina sprejel naslednji poziv:
Občinski upravni odbor, zavedajoč se velike nevarnosti, ki nam preti z razkosanjem STO, poziva vse občane, naj podpisajo sledečo resolucijo:
Varnostnemu svetu OZN - New York
Z ozirom na zadnje vesti, glasom katerih naj bi se STO razdelilo, podpisano prebivalstvo odločno obsoja in odklanja vsako razkosanje našega Ozemlja ter vas poziva
da preprečite kakršno koli razkosanje, obenem pa ustanovitev STO, kot določa mirovna pogodba z Italijo.

Zgoniški občinski svet za ustanovitev STO

Z veliko večino glasov je občinski svet občine Zgonik sprejel dne 13. junija sledečo resolucijo:
Varnostnemu svetu OZN - New York
Z ozirom na zadnje vesti, po katerih zgolj, da se bo STO razkosalo, je občinski svet občine Zgonik sprejel na svoji redni seji 13. t. m. sledečo resolucijo:
Ker bi delitev STO ne odstranila spora med Italijo in Jugoslavijo in ker je ogromna večina italijanskega in slovenskega prebivalstva proti delitvi in za ohranitev STO pozivamo
Varnostni svet OZN, da prepreči vsako delitev STO, ga ostvari in ohrani v smislu mirovne pogodbe z Italijo.

V NEDELJO NA OBČINSKI SEJI V ZGONIKU

Edino titovski župan Obad je glasoval proti ustanovitvi STO

Za STO glasovali skupini KP in SDZ ter dva titovska svetovalca - Žalostna figura župana, ki preprečuje, da je STO uničeno - Pobirali bodo podpise pod izglasovano resolucijo - Enoglasno odobrena zahteva po prepovedi atomskega orožja

Tudi zgoniški občinski svet je v nedeljo razpravljal in zavzel stališče o tržaškem vprašanju. V diskusiji, ki je sledila po predložitvi dveh resolucij, pa je prišlo do jasnega izraza, da se tržaška titovska agentura dočela strinja z barantanjem in da sprejema prepustitve cone A Italiji kot izvršeno dejstvo. Vse potek diskusije kakor tudi izid glasovanja pa je pokazal še nekaj drugega, pokazal je, da se celo titovski svetovalci prav nič ne strinjajo s Titovo kravljivo kupčijo na škodo STO in njegovega prebivalstva.

Tržaško vprašanje je prišlo v diskusijo v zadnji točki dnevnega reda, ko je svetovalce SDZ Brišič Stanko predložil resolucijo, ki obsoja razkosanje in zahteva ustanovitev STO (resolucijo objavljamo na drugi strani).

Tržaško vprašanje je prišlo v diskusijo v zadnji točki dnevnega reda, ko je svetovalce SDZ Brišič Stanko predložil resolucijo, ki obsoja razkosanje in zahteva ustanovitev STO (resolucijo objavljamo na drugi strani).

Tržaško vprašanje je prišlo v diskusijo v zadnji točki dnevnega reda, ko je svetovalce SDZ Brišič Stanko predložil resolucijo, ki obsoja razkosanje in zahteva ustanovitev STO (resolucijo objavljamo na drugi strani).

Tržaško vprašanje je prišlo v diskusijo v zadnji točki dnevnega reda, ko je svetovalce SDZ Brišič Stanko predložil resolucijo, ki obsoja razkosanje in zahteva ustanovitev STO (resolucijo objavljamo na drugi strani).

Tržaško vprašanje je prišlo v diskusijo v zadnji točki dnevnega reda, ko je svetovalce SDZ Brišič Stanko predložil resolucijo, ki obsoja razkosanje in zahteva ustanovitev STO (resolucijo objavljamo na drugi strani).

Tržaško vprašanje je prišlo v diskusijo v zadnji točki dnevnega reda, ko je svetovalce SDZ Brišič Stanko predložil resolucijo, ki obsoja razkosanje in zahteva ustanovitev STO (resolucijo objavljamo na drugi strani).

Tržaško vprašanje je prišlo v diskusijo v zadnji točki dnevnega reda, ko je svetovalce SDZ Brišič Stanko predložil resolucijo, ki obsoja razkosanje in zahteva ustanovitev STO (resolucijo objavljamo na drugi strani).

Jutri, v nedeljo 20. junija bo PROSLAVA

X. obletnice požiga prvih žrtev nacifazi-zma v zloglasni Rižarni pri Sv. Soboti. Zato se vabi vse prebivalstvo, naj se žalne svečanosti polnoštevilno udeležijo. Zbirališče ob 10. uri na trgu Garibaldi od koder bo krenila povorka v Rižarno.

Enoglasno je bila sprejeta resolucija tov. Pirca, ki zahteva prepoved vsega atomskega orožja. Sklenjeno je bilo nadalje, da se naslovi občanom poziv za pomoč poplavljenecem v Sloveniji. Istočasno se bodo občani pozvali, naj podpisujejo resolucijo za STO.

V prvi točki je župan podal poročilo o delu ožjega odbora. Sledilo je poročilo o javnih delih. Svetovalci so nato odobrili prodajo nekaterih občinskih zemljišč in razne sklepe, ki jih je predložil ožji odbor.

Pasivnost pravok MILANO — V nedeljo se je zaključila kolestarska tekma po Italiji, v kateri je zmagal Sveci Clerici. Za njim so se plasirali Sveci Koblet in Italijana Assirelli in Coppi. Pasivno zadržanje Coppija in Assirellija je povzročilo veliko ogorčenje med italijanskimi športniki.

MOSKVA — Zaključili se je XI. kongres sovjetskih sindikatov.

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Proti je glasoval edino le titovski župan Obad, ki je, videč, da niti njegovih dvignjenih rok, nestrpno vzklini: „Kaj vas je sram dvigniti roko?“ Kljub očitnemu pritisku pa mu ni nihče sledil. Ostala dva titovska svetovalca sta se namreč vzdružila. Titovska resolucija je prejela samo 4 glasove.

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

Medtem ko se Churchill odpravlja na potovanje v Washington Amerikanci so vsilili razbitje pogajanj o korejskem vprašanju

CARNIO

NEDELJSKA KONFERENCA O TRŽAŠKEM TRGOVSKEM PROMETU

Potrebna je široka akcija v obrambo našega gospodarstva

Dobra udeležba zainteresiranih krogov - Prisotni posl. Giolitti in predstavniki pristaniškega gospodarstva Benetk - Odoben program z 12 točkami

Konferenca o trgovskem prometu, ki se je vršila v nedeljo na pobudo pristaniških družb, je dosegla znatne rezultate v večletni borbi za obrambo gospodarstva cone A. Res je sicer, da so pristaniščniki, ki so organizirali konferenco, med najbolj zainteresiranimi na prvotno trgovskega prometa, istočasno pa je treba ugotoviti, da predstavlja trgovski promet podlago za vse gospodarstvo Trsta in torej tudi področja. Če ni prometa v pristanišču, ni življenja v drugih sektorjih krajevnega gospodarstva. Zaradi tega je pobuda pristaniščnikov za sklicanje konferenc v korist vsega mesta.

postavili v jasno luč, da ne obstajajo nikakršni nasprotujoči interesi med Trstom in Benetkami. Zaledje Benetk sestavljajo Benetija, del Lombardije in Emilije ter za 3 odstotke inozemsko ozemlje, in sicer avstrijski Vorarlberg, vzhodna Svica, južna Nemčija, ki je pretežno del pristaniškega prometa v Benetkah in tranzitnega, torej ravno obratno kot v Trstu. Pripoznavanje realnosti tega dejstva je velike važnosti, ker ustvarja možnosti za potrebno in koristno sodelovanje med obojema jadranskima lukama v svrhu dodelitve primernega števila trgovskih in plačilnih sporazumov: 2. vključitev tržaških podjetij v zasebne kompenzacijske račune z vsemi deželami; 3. sklenitev trgovskega in plačilnega sporazuma s Češkoslovaško z ureditvijo pristaniških in železniških stroškov; 4. takojšnja ukinitve vseh obstoječih diskriminacij z nekaterimi zalednimi deželami; 5. ukinitve tranzitnih dovoljenj, ki jih izstavlja pomorski kontrolni urad ZVU; 6. ponovna vzpostavitev pravih za prosto luko; 7. vrnitev javnih skladišč civilni upravi; 8. nakazila fondov Javnim skladiščem, da bodo lahko uveljavila konkurenčne tarife z ozirom na tarife Reke in severnih pristanišč; 9. ustanovitev stalne komisije, sestavljene s predstavniki italijanskih, avstrijskih, jugoslovanskih in tržaških železnic ter madžarskih in češkoslovaških opazovalcev, ki naj revizirata jadranske tarife; 10. sklenitev železniškega sporazuma med Italijo, Jugoslavijo, Avstrijo in STO za racionalno izkoriščanje železniških prog, ki vežejo Trst z zaledjem; 11. ojačanje tržaškega veleposredstva in omogočitev udeležbe vsem deželam na enakopravni podlagi; 12. ojačanje pomorskih prog.

Slika nam kaže grško kraljico Frideriko, ki si radovedno ogleduje Titova odlikovanja. Beograjski paša je bil na svojem obisku v Grčiji zelo darovit iz svojih zaveznikov, monarho-fašistov. Kralju Pavlu je daroval dva tipicana; tudi pri kraljici, dvorjankah in ministrih ni štedil z razkošnimi darili in odlikovanji. Saj je bilo vse plačano z žulji jugoslovanskih narodov!

poslanec Giolitti, član komisije za industrijo in trgovino v italijanski poslanski zbornici, nekaj predstavnikov pristaniškega gospodarstva iz Benetk, gospodarstveniki iz Trsta, strokovnjaki v tem problemu ter pristaniški delavci.

Bodisi prečitana poročila kakor tudi diskusija so dokazala, da Trst lahko še vedno vrši svoje tradicionalne funkcije središča med Srednjo Evropo in prekomorskimi deželami, kljub nasprotnim trditvam nekaterih. Neobhodno potrebni pogoji pa je, da se odstranijo obstoječe zapreke, ki ovirajo svobodno trgovino med Vzhodom in Zahodom. Razen tega je treba rešiti vrsto problemov, ki se nanašajo na pomorske in železniške zveze, sredstva, s katerimi razpolaga Trst za trgovanje z inozemstvom in za plačevanje pristaniških stroškov s strani inozemskih klijentov.

Na konferenci pa sta bili še posebno poudarjeni dve vprašanji. Predstavniki pristaniškega gospodarstva v Benetkah so pomorskih prog, ki primanjkujejo.

Nadalje je prišlo na konferenco delo vidnega izraza, da so dali doseženi sistemi, ki so jih uporabljale razne tržaške ustanove pri obrambi gospodarskih interesov področja, zelo skromne praktične rezultate. Vse je bilo preveč birokratično, ozkogrudno in se je opiralo na pošiljanje spomence in osebnih poročil. Treba je stopiti iz zaprete kroga, postaviti je treba akcijo na podlago široke publicitete. Pritegniti je treba v borbo vse zainteresirane ter doseči podporo vsega prebivalstva, ki gotovo ne bo odmanjkala. Vsi Tržčani brez razlike so zainteresirani na prvotno svojevrstno akcijo, ki je odvisen predvsem od prvotnega trgovskega prometa.

S tem novim sistemom borbe gre stalni odbor sedaj na delo za uresničitev programa, sestavljenega iz 12 točk, ki je bil odobren pred zaključkom nedeljske konference. Program je naslednji: 1. boljše zaščita interesov Trsta kot emporija v okviru obstoječih pomorskih prog, ki primanjkujejo.

Kaj naj storim? K možu ne morem, ker sam nimam prostora, mene pa tako porodi in moram te dni v bolnico. Kje je sprejemljiva rešitev in kakšna? To bi rada vedela. (Slovenski poročevalci 11.5.54)

SPALNICE ZA DEKLETA Zastopnik mladinskega aktivnega in Uprave državnega knjižničnega posvetstva v Civilizaciji je na seji občinskega komiteja mladine v Kočevju poročal, v kakšnih razmerah živi mladina, ki je zaposlena na posestvu. Dekleta in fantje spe v skupnem prostoru že skoraj eno leto. Mladinska organizacija je posredovala na direktoriju knjižničnega posvetstva v Kočevju, vendar so ji tam odgovorili, da ne morejo ničesar storiti, ker ni sredstev, da bi uredili še en prostor. Ta mladinec je dejal tudi to, da ima celo živina boljše prostore, kakor pa ljudje, delavci na tem posestvu. Mladinska organizacija je postala žrtve požara, prebivalci pa so preselili v eno sobo invalidskega doma. Dan za dnem so bili na stanovanjskem uradu, pa nič. Nič mamno in bratom sem dobila sicer nekoliko odločbo, vendar se nisimo mogli vseliti (čemu torej odločba?). Medtem sem se po-

PERECE VPRAŠANJE LESNE INDUSTRIJE Predsednik občine Skofja Loka je dejal, da na Trati o-

Nova cenitev svetovnega pridelka krompirja Po novi cenitvi bo pridelalek krompirja v 71 državah v letu 1953-54 znašal 8,2 milijarde bušjev, to je za 6% več kot leta 1952-53, vendar za 3% manj kot predvino povprečje, ki ga cenijo na 8,4 milijard bušjev.

Jugoslovanski pridelalek krompirja leta 1953 cenijo na 61.361.000 bušjev, leta 1951 so ga pridelali 41.740.000 bušjev, povprečje 1945-49 je bilo 50 milijonov bušjev, povprečje 1935-39 pa 62.028.000 bušjev. Pred vojno je bilo s krompirjem posejanih 699.000 akrov, leta 1953 pa 585 akrov.

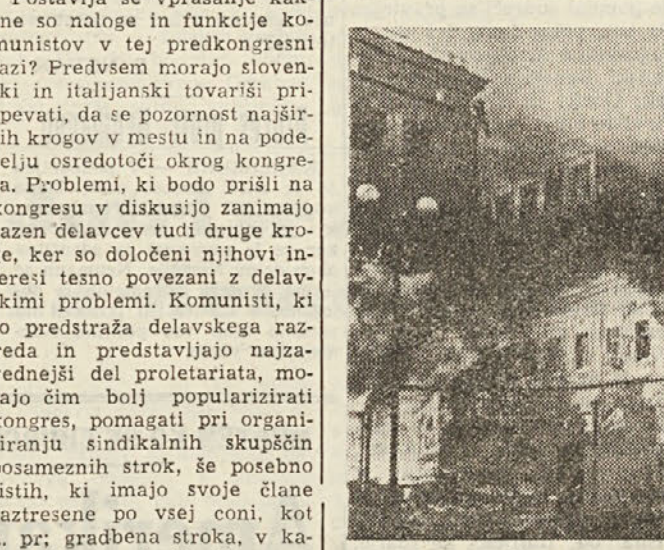
DISKUSIJA ZA KONGRES ZVEZE ENOTNIH SINDIKATOV

Kakšne so naloge komunistov

Članek tov. Destradija - Zaključki k diskusiji o vlogi tovarniškega odbora iz lista "Il Motore"

Zveza enotnih sindikatov se pripravila na svoj redni kongres, ki je tokrat še posebne važnosti bodisi zaradi trenutka, v katerem se vrši, kakor tudi zaradi problemov gospodarskega značaja, ki se bodo obravnavali. Enotni sindikati so začrtali smernice kongresa, v katerih prihajata do izraza dve temeljni točki: 1. široka zasnova problemov, ki bodo prišli v diskusijo, nanašajočih se na gospodarsko pozitivnost mesta, v kateri so zainteresirane vse prizivljave sile; 2. obsežna promocija, ki so jo dali v razpore ne samo med pripadnike ES, marveč tudi med pripadnike DZ in delavce izven sindikalnih organizacij.

Postavlja se vprašanje kakšne so naloge in funkcije komunistov v tej predkongresni fazi? Predvsem morajo slovenski in italijanski tovariši pripevati, da se pozornost najširših krogov v mestu in na podeželju osredotoči okrog kongresa. Problemi, ki bodo prišli na kongresu v diskusijo zanimajo razen delavcev tudi druge kroge, ker so določeni njihovi interesi tesno povezani z delavskimi problemi. Komunisti, ki so predstraža delavskega razreda in predstavljajo najzavnejši del proletariata, morajo čim bolj popularizirati kongres, pomagati pri organiziranju sindikalnih skupščin posameznih strok, še posebno tistih, ki imajo svoje člane raztresene po vsej coni, kot n. pr. gradbeni stroka, v kateri so vpisani židari v pretežni večini Slovenci. Komunisti morajo dati svoj doprinos, da bo diskusija plodna, živahna, da bodo prišli na dan or-

Septembra 1941 je nacistično letalstvo težko bombardiralo Kijev. Povsod, kamor je segla zločinska roka nacizma, je pustila za seboj same ruševine. Kijub skrivi želji takratnih zaveznikov, ki so upali na poraz SZ, je slavna Rdeča armada dokončno uničila nacistično zver v njenem lastnem bloku.

slavne borbe ter da bodo mogli uresničiti temeljni predpogoji, to je enotnost delavskega razreda.

La enotni tovarniški odbor

Iz glasila delavcev v Tovarni strojev "Il Motore" pozvamo v izloček zaključke diskusiji, ki jo je sprožilo glasilce o problemu enotnosti tovarniškega odbora.

Na pobudo našega glasila se je sprožila zanimiva razprava o osnovnem problemu enotnega delovanja tovarniškega odbora. Debatna se je razvila po odgovoru, ki sta ga dali ES, DZ in naš tovarniški odbor na nekatera zastavljena vprašanja, ki bi utrdila p k združitvi obeh sindikalnih struj tovarniškega odbora. Na naše vprašanje, v tem navi bi obstajalo največje ovire za združitvi, nam je dala DZ odgovor, pri katerem se hočemo ustavit. Odgovor skuša dokazovati, da obstaja največja ovira za združitvi v tem, da so člani tovarniškega odbora različnih političnih mišljenj. Ne bomo se spušča v polemiko, pač pa damo besedo skupini delavcev, ki pripadajo obojema sindikatoma in izven organizacije. V svojem pismu pravijo delavci, da se prav v njihovem oddelku izvaja največje izkoriščanje, za pa našli ob vsaki priliki pravo pot enotnosti, kljub temu da bi bila različna politična mišljenja lahko v zapreko. Na slični način so se izjavili tudi drugi delavci, različnih političnih strank. Delodajalec izkorišča na isti način vse delavce, pa naj pripadajo kateri koli stranki ali narodnosti. Iz tega izhaja torej najnujna potreba, da združimo vse naše sile v en sam blok, ki bo lahko uspešno odbil udarce delodajalca.

Član: dveh sindikalnih struj ne smejo delovati v tovarni kot dve sindikalni organizaciji, marveč kot direktno predstavništvo vseh delavcev v tovarni, ki jih imajo komunisti v tej prekongresni fazi. Vsi komunisti morajo sodelovati, da bodo izšli Enotni sindikati iz tega kongresa organizacijsko in številčno utrjeni, borbenejši, da bodo v stanju povesti delovne množice v nove zmagovite organizacije in drugi predlogi in kritike. Naloga komunistov je izbiranju voditeljev njihovih sindikalnih kategorij. Na vodilno mesto je treba postaviti delavce, ki so res predani delavski problem, ki poznajo delovne probleme, njihove težnje in potrebe.

Nakazali smo seveda le nekatere izmed važnejših nalog, ki jih imajo komunisti v tej prekongresni fazi. Vsi komunisti morajo sodelovati, da bodo izšli Enotni sindikati iz tega kongresa organizacijsko in številčno utrjeni, borbenejši, da bodo v stanju povesti delovne množice v nove zmagovite organizacije in drugi predlogi in kritike. Naloga komunistov je izbiranju voditeljev njihovih sindikalnih kategorij. Na vodilno mesto je treba postaviti delavce, ki so res predani delavski problem, ki poznajo delovne probleme, njihove težnje in potrebe.

Naše naloge in funkcije komunistov v tej predkongresni fazi? Predvsem morajo slovenski in italijanski tovariši pripevati, da se pozornost najširših krogov v mestu in na podeželju osredotoči okrog kongresa. Problemi, ki bodo prišli na kongresu v diskusijo zanimajo razen delavcev tudi druge kroge, ker so določeni njihovi interesi tesno povezani z delavskimi problemi. Komunisti, ki so predstraža delavskega razreda in predstavljajo najzavnejši del proletariata, morajo čim bolj popularizirati kongres, pomagati pri organiziranju sindikalnih skupščin posameznih strok, še posebno tistih, ki imajo svoje člane raztresene po vsej coni, kot n. pr. gradbeni stroka, v kateri so vpisani židari v pretežni večini Slovenci. Komunisti morajo dati svoj doprinos, da bo diskusija plodna, živahna, da bodo prišli na dan or-

Slava zakoncema Rosenberg!

19. junij 1953 bo ostal zapisan v zgodovini ZDA s krvavimi črkami. Ta dan so ameriški Maccarthysti umorili na električnem stolu zakonca Ethelo in Juliusa Rosenberga. Sla sta v smrt kot junaka in dosledna borca za mir, ki nista klonila pred grožnjami, izsiljevanji in obljubami. Ameriški vojni hujšakci so mislili, da bodo z usmrčitvijo dveh nedolžnih žrtev ustavili močnega pohod sil miru. Toda iz krvi junakih zakoncev so vzklile nove sile, ki ne dopuščajo mitnega spanca nečim vojne. Usmrtili Rosenbergovih pa ostane v zgodovini kot največja sramota za ameriško demokracijo in vse njene pobornike

V Zahodni Nemčiji narašča brezposelnost

Neenak razvoj gospodarstva v Zahodni Nemčiji in njeno podprejanje Amerikancem sta povzročila občutne težave na tržišču. Te težave porajajo znižanje produkcije, kar s svoje strani povzroča naraščanje brezposelnosti in naraščanje števila delno zaposlenih. List "Die Wirtschaft" sporoča, da se je v zadnjih sedmih mesecih znižalo število zaposlenih v mehaniki industriji za 10 tisoč enot. V kovinarskih tovarnah v Porurju je bilo v zadnjih šestih mesecih lanskega leta odpuščenih 8.000 delavcev. Tovarna lokomotiv Krupp je pred kratkih najavila odpust 1.500 delavcev. V rudarski industriji znižujejo delovni urnik. Doselej je v Zah. Nemčiji 300.000 rudarjev, ki delajo z znižanim urnikom, kar predstavlja največje število zadnjih dvajsetih let.

OB 13. OBLETNICI HITLERJEVEGA NAPADA NA ZSSR

Narodi Evrope ne bodo dopustili novega napada na SZ

Hitler estri komunizem, pro socialistično delo v svetu. Te ga mnenja so bili tudi tisti, ki so danes najbolj zakrknjeni propagandisti ameriškega protokomunizma, tisti, ki so bili v belogardističnih vrstah, tisti, ki so slavili Mussolinija in se mu udinjali. Mi pa smo vedeli, da je njihova radost in pobožna želja izgubljenost in norec, ki se ne more nikoli uresničiti, kot se ne more danes. Naše ljudstvo je prišlo za orožje in tudi s tem dokazalo, kako se čuti blizu svojih sovjetskih in slovaških bratov.

22. junija poteka 13. obletnica Hitlerjevega zavrznega in zločinskega napada na Sovjetsko zvezo. Vsi naši ljudje se dobro spominjajo, kako je bilo v tistih dneh. Naši najboljši bratje in sestrice so bili po ječah, drugi so bili v ilegali borili proti nacističnemu, tretji so vedeli, da jih čuka internacija ali proces. Vsa Evropa je bila v rokah nacistov in njihovih hlapcev. Nemška letala so bombardirala angleška mesta. Govorilo se je, da se bo Hitler v kratkem spustil tudi na angleška tla.

Tedaj se je bliskovito razvedelo, da so nemške horde, ki so bile pljame zmag nad Francijo, Belgijo, Nizozemsko, Norveško, Dansko, Poljsko, Jugoslavijo, Grčijo, prekoračile brez vojne napovedi sovjetsko mejo in se zagnale proti velikim sovjetskim deželam.

Tudi v najtežjih trenutkih te obdobja, ko je Hitler nerobno kričal v Berlinu, da bo v šestih tednih pariral na moskovskem Rdečem trgu, so bila naša srca prepričana, da bo sovjetsko ljudstvo pod vodstvom svoje v nestetih borbah prekaljeno Komunistične partije zmagalo in strlo Hitlerjevo vojsko.

Tisti, ki so bili vedno sovražniki Sovjetske zveze, so se odkrito radovali nad tem, da bo

Da jim osvežimo spomin...

Tržaški Titovi oprode Franc Štoka in Stanko Bole in pisunčki okrog «Primorskega» v resnici mislijo, da ima naše ljudstvo tako šibak spomin, da je že pozabilo na vse Titove izjave glede tržaškega vprašanja.

Med našim ljuštvom ni še porušljena izjava, ki jo je dal Tito v nekem intervjuu zadnje dni avgusta 1951, ko pravi, da «ITALIJANI LAHKO DOBE TRST.»

Nekaj sličnega je povedal 11. maja 1952 v Zrenjaninu:

«S tega mesta izjavljam, da ni mogoče diskutirati... o tem, da je prejudicirano vprašanje STO, temveč le o mestu Trstu, niti o coni B, temveč samo o Trstu. TUDI NE O CONI A, KER SO TAM SKORAJ SAMO SLOVENSKE VASI.»

Nekam drugačno stališče pa je imel Tito novembra 1952. Takrat je izjavil Sulzbergerju, dopisniku «New York Timesa»:

«... Jugoslavija kljub svojemu zadnjemu predlogu za skupno upravo pokrajine, bi bila popolnoma pripravljena vzeti kot podlago za diskusijo z Italijo MOŽNO DELITEV, KI BI TEME LJILA NA PREPUSTITVI VEČJEGA DELA CONE A ITALIJI IN VEČJEGA DELA CONE B JUGOSLAVIJI S KAKŠNIM ETNOGRAFSKIM POPRAVKOM.»

Kakor vidimo, gre bistveno za predloge, ki so služili Anglo-američanom približno leto dni pozneje za sestavo znane note od 8. oktobra 1953. Za to noto je bila torej postavljena podlaga že leto dni prej. Postavil jo je prav Tito.

Dne 6. septembra 1953 je na Okroglici sicer kričal: «MI NE BOMO DOVOLILI, DA BI ITALIJANI OKUPIRALI CONO A.»

Toda Titovo bliskanje in grmenje se je kmalu poglelo. Dne 10. oktobra je bil v Leskovcu precej «realističen», začel je pripravljati javno mnenje na umik. Evo kaj pravi:

«... kaj bi imeli od tega, če se mi jutri udarimo z Italijani? Toda mi smo pripravljeni, ne glede na vse to, kar je doslej bilo, kar smo govorili, nuditi roko Italijanom...»

TITO JE ŽE PREJ VEDEL, DA BO PRIŠLO DO OBJAVE ANGLJO-AMERIŠKE NOTE Z DNE 8. OKTOBRA. O tem nas obvešča ameriški novinar Sulzberger v članku, ki je bil objavljen oktobra 1953 v «New York Timesu», kjer pravi Sulzberger med drugim:

«Maršal Tito, ki danes odbija sklep ZDA in Anglije, da se prepusti Italiji uprava cone A Trsta, je kot smo zvedeli — izjavil pretleko pomlad angleškemu zunanjemu ministru Anthonyu Edenu, DA SE STRINJA S TAKŠNO REŠITVIJO.»

Tudi Clara Luce, jezični ameriški poslanik v Rimu je dala 5. januarja 1954 na nekem novinarskem banketu v tem pogledu zanimivo izjavo. Iz svojega razgovora, ki ga je imel Eden s Titom v Beogradu, je jezični Clari zaupal naslednje:

«Tito je praktično prepričan, da bo njegova dežela sprejela rešitev (to je noto od 8. oktobra, op. ur.), ne more je pa odkrito zagovarjati.»

Pa jo je le zagovarjal. Saj je dopisniku «Timesa» izjavil, da je pripravljen razpravljati le o določenem izborjanju note od 8. oktobra:

«Ni treba, da bi šlo za širokopotezno izboljšanje, gre le zato, da se upošteva jugoslovanski interesi in interesi slovenske manjšine.»

Tita zelo skrbi, da se ne bi EOS okrepila. Evo kje ga čelvelj žuli: «Ne bi mogli pristati na to, da pride vsa cona A pod italijansko upravo... ker bi STO še nadalje obstajalo. DO UTRJEVANJA EOS PA SPLOH NE BI PRIŠLO V PRIMERU TAKŠNE REŠITVE TRŽAŠKEGA VPRAŠANJA.»

SAMI PRIZNAVAMO...

KJE JE KONEC POTI CIGANSKEGA RODU?

Dopisnik Boris Kuhar je obiskal ciganske vasi Borečevje in Vanče vasi. Sedaj je tu 234 ciganov, od tega je 116 otrok do 14. leta. Nekaj moških je zaprtih zaradi tatvin in nihče ne skrbi za kopice drobnih, zlatih otrok. Občina nima sredstev, okraj da tu in tam kakšno miloščino. Neke žene se je pritožila: «Nimam moza vzela ga je jetika». Ta zavrtna bolezen kaj močno gospodari v naselju. Devetnajst mladih Ciganov do 24. leta je tuberkuloznih. Premalo je kruha. In kako stanujejo! Pri Kartu Baranja, ki ima že mnogo let na plečih, špi devet ljudi v koči, ki ni večja od kurnika. Toda nihče se ne preveč ne zanima za to. Zvedela se je tudi zgodba o 60. letnem Ciganu. Njegov sin je skrival partizane med vojno. Okupator ga je zato ustrelil in oče je moral gledati usmrtev svojo sina. Sedaj pa je nekje zmanjkala kokosa... Osumili so starca in ga hoteli zato izgnati iz vasi. Vsa vas se je zgražala nad njim. V sosednji vasi pa je poslovala zadružna posovalnica poneverili cel milijon, pa ni nikomar niti na pamet prišlo, da bi se zaradi tega zgražali. (Slovenski poročevalci 12.5.54)

KAM NAJ LE GREM?

Marica Kogoj je stanovala v baraki A v Ljubljani skupaj z materjo in bratom. Baraka je postala žrtve požara, prebivalci pa so preselili v eno sobo invalidskega doma. Dan za dnem so bili na stanovanjskem uradu, pa nič. Nič mamno in bratom sem dobila sicer nekoliko odločbo, vendar se nisimo mogli vseliti (čemu torej odločba?). Medtem sem se po-

DELAVSKA NASELJA V LJUBLJANI

Boječe vprašanje, ki ga želimo na tem mestu še v glavnem opisati, so prebivališča in življenjski pogoji več tisoč delavcev ter mnogih delavskih družin v Ljubljani. V Ljubljani živi v 67 lesnih barakah ali provizorijskih raznih ljubljanskih podjetij, med katerimi je gradbenih največ, nad 3100 delavcev in njihovih družinskih članov. To število se bo v sezonskem času najmanj podvojilo. Ljudje prebivajo v stisnjenih prostorih, mnogokrat v skupnih spalnicah otroci, poročni ljudje in samci ter podobno. Seveda doraščajo otroci opazujejo in slišijo vse, kar počnejo odrasli. Prav posebno vprašanje, ki ga ne kaže zmolčati, je razmeroma dokaj razširjena prostitucija. To je tembolj preče v tistih delavskih naseljih, kjer prebivajo družine z otroci. Vprašanje prostitucije je z druge strani močno škodljivo. Ko se nedavno zdravniško preiskalo 15 prostiutk, ki so jih dobili v teh naseljih, so ugotovili, da je med njimi 13 spolno bolnih, 5 s sifilisom. (Ljubljanski dnevnik 8.5.54)

PERECE VPRAŠANJE LESNE INDUSTRIJE

Predsednik občine Skofja Loka je dejal, da na Trati o-

ZA VSAKOGAR NEKAJ

«Uže drugič vam pravim: roke kviskulu!»

VSAKEMU SVOJE

DEBELA, tolst in obenem zelo domišljava dama gre k priznanemu krojaškemu mojstru, ki je sel pravkar mimo nasa? «Vprašal sem ga, koliko je ura?» «No, pa pokazi, ali je zla?»

ANEKDOTA O M. TWINU

ZNANI romanopisec Mark Twain je v družbi kaj rad pripovedoval o dogodkih iz svojih mladih let. «Ko sem bil še mlad deček — je pripovedoval družbi zbranih obližke, jim je dal pestre in živahne barve, slonu pa je dal navdano in čisto preprosto sivo barvo.»

TUDI TO JE MOGOČE

NA procesu zaradi tatvine prasuje sodnik en izmed obtožencev. «Ali ste popolnoma gotovi, vas je obtožen okradel?» «Trdno sem prepričan, da je prav ta okradel — odgovor brez obotavljanja zaslišani. «Robec, ki ga ima obtoženec in treruški v rokah, prikaži mi svoj omar. Poznam ga barvi in blagu.» «To se ne dokazuje ničesar — ga zavrne sodnik. «Tudi jaz nim enake robece.» «Tudi to je možno gospod sodnik. Saj so mi jih ukradli nek ducalov.»

PRAVA SRECA

BEPECEK, ki je začel obiskovati šolo, se prvi dan vrne domov in ves zadovoljen pripoveduje materi: «Vse mamica, danes me je učiteljica vprašala, koliko bratov imam? Povedal sem ji, sem edini sin.» «Kaj pa je rekla nato učiteljica?» — ga vpraša mati. «Samo praj besed mamica, ki je sel bog bodi zahvaljen!»

PRVIC JE VOZIL

NADEVDEN mladenič povzame deklo na let z motokulturo. Z živijo brzino vozi po mestu in ulicah in se le z veliko težavo izloži pešcem. Ko privozi glavno cesto izvren mesta se sredi vjoznja nadajuje ob velikem preplahu dekleta, ki vidi z vso težavjo srhahom svigati mimo dekleta, do dekleta, ki se ne upa vito drži zadnjega sedeca. «Da» — odgovori deklo svigajo brez glasu. «To je moja družina voznja z motokulturo.» «Ali res? Zame je to prvica

II. IZREDNI OBČNI ZBOR NAJVEČJE KULTURNE ORGANIZACIJE TRŽAŠKIH SLOVENCEV

Slovensko - hrvatska ljudska prosveta mora postati gibalna sila narodno obrambnega in prosvetnega dela

Tajniško poročilo Staneta Bidovca

V nedeljo dopoldne je bil v Trstu ob morju II. izredni občni zbor najviše prosvetne organizacije tržaških Slovencev. To manifestacijo je med drugim tržaški Slovenci vložili veliko zanimanje in privlačnost. V vsaki vasi, v vsaki krožku, v mestu in tudi v tujini so ljudje razpravljali o tem važnem dogodku. Nedvomno predstavlja važno etapo v slovenskem kulturnem življenju na Tržaškem. Prav zato je bilo v nedeljo zvečer v Trstu ob morju zvečalo, Oder je bil pokrit zavesami modre barve, na katerih je bila priprava modra stena SHPZ skupno s sliko največjega pesnika Concetta Prerana in z napisom: »Za mir, za narod in kulturo ter za STO».

Ob odru sta viseli slovenska hrvaška zastava. Vse namreč pa so bile prilepene naše največje kulture, velikani: Levstika, Kosovel, Zupančič, Prežihova Vojkova. Na levi strani odra pa bil kip Ivana Cankarja. Predsednik SHPZ Josta Korošič je otvoril II. izredni občni zbor in predlagal delovno poročilo, ki ga imela pripraviti razne dokumente za občni zbor. Po izvajanju predsedstva in raznih kosov je zavzel mesto predsednik Miro Kapelj, ki je najprej predložil delegatov in predstavnikov dnevi red, ki je bil v tistem trenutku je predložil zvečer, da je prišla v občni zbor delegacija drugih govoril, bratov iz slovenske Koroške. Vsi delegati in povabljeni so skočili po konci in z burnim odobravanjem pozdravili goste, ki so s svojo prisotnostjo počastili občni zbor in tako dokazali, da je povezava med vsemi zamejskimi Slovenci krepka in občutna. Delegati slovenske Koroške so bili: Tilka Wohlkinger, Marija Bruner in Josip Svarc. Za koroško delegacijo je prišla v dvorano tudi delegacija goriških Slovencev, ki sta jo sestavljala Ivan Nanut iz Tržiča in Božin iz Stredreža. Tudi ona dva sta bila z navdušenjem pozdravljena in povabljena skupno s koroškimi brati na oder.

Pozdravi gostov
Pred začetkom delovnega dnevnega reda je prof. Paolo Sema prinesel pozdrave centra italijanske kulture in prijateljev »Calendario del Popolo«. V svojem pozdravnem govoru je poudaril bratstva čustva italijanske prebivalstva do slovenskih ljudi, ki se borijo za svoje narodne pravice in za narodno enakopravnost. Poudaril je, da nobena kultura ne more napredovati, če se vzporedno ne razvija tudi kultura drugih narodov. To prav posebno velja na našem Ozeemlju, ki je stična točka dveh kultur: latinske in slovenske. Zato pa ne more biti resnično narodne italijanske kulture, če ni resnično narodne slovenske kulture; ne more biti svobodne italijanske kulture, če ni svobodne slovenske kulture. Zato si italijanski ljudje želijo razvoj slovenske kulture, ker bo razvoj slovenske kulture pripomogel tudi k razvoju italijanske kulture, bo pomagal razvoju kulture drugih narodov na svetu, kajti kulture vseh narodov sestavljajo skupno univerzalno kulturo, preko katere se ne more.

Za njegove lepe in vzpodbudne besede se mu je predsednik obnega zbora zahvalil in mu podaril šop cvetlic. Tilka Wohlkinger pa je v imenu koroške delegacije pozdravila občni zbor in mu želela obilo uspeha. Glede položaja na Koroškem je dejala: »Akoravno napredne narodnostno zavestne sile slovenske Koroške niso združene v množičnih organizacijah in jih je politični razkol, katerega so povzročili titovci, še bolj izročili v roke germanizatorjev, ki se skozi desetletja trudijo, da bi predvsem s pomočjo šol potujčili slovensko mladino in ji vcepili sovraštvo do materinske, je slovensko ljudstvo na Koroškem obdržalo svojo narodnostno zavest. Vaše kulturno delovanje je za nas koroške Slovence svetel vzgled poštrevnosti in napredka. V tem vašem trudopolnem delu vam želimo popoln uspeh. Delovanje na narodnostno kulturnem področju tostran in onstran Karavank služi ohranitvi svetovnega mira, ki je za razvoj vsakega kulturnega napredka in za srečno bodočnost vseh narodov nujno potrebno. Tilka Wohlkinger je nato vzkliknila prijateljstvu Slovencev onstran in tostran Karavank, ter prijateljstvu slovenskega in italijanskega ljudstva na STO.

Koroški delegat Josip Svarc je prinesel pozdrave obnemu zboru v imenu naprednih slovenskih in avstrijskih delavcev na Koroškem. Ivan Nanut iz Tržiča je pozdravil občni zbor v imenu naprednih goriških Slovencev, orisal težek položaj goriških Slovencev, ki jim skušajo kot nam na Tržaškem kratiiti narodnostne pravice, zaježene v republiški ustavi. Dejal je, da je pa predpogoj za doseganje narodnostnih pravic skupen boj z italijanskimi naprednimi množicami, ki predstavljajo najboljšega in najzvestejšega zaveznika.

Obnemu zboru so prišli tudi pozdravi slovenskih izseljencev v Argentini, uredništva za »Ljudsko zmagov« v Budimpešti, slavnega profesorja, bivšega rektorja padovanske univerze in enega izmed največjih latinistov na svetu Concetta Marchesija, velikega slikarja Zigane, prijateljev Stane Bidovec je analiziral stanje, v katerem se nahajajo Ozeemlje, in razgalil položaj izseljencev, ki ga je nad tržaškimi Slovenci zagrešila Titova vlada, katere je za tuje interese prodala Trst in cono A Scebi. Titova vlada je pristala na noto od 8. oktobra. Vasi Miljskih hribov so sedaj povezane z Miljami in mestom z gosto avtobusno mrežo. Starejši vaščani se še spominjajo, kako je bilo pred vojno težko priti v mesto, ali bolje, kako je bilo pešanje navadno spremenilo sredstvo do Milj in do Trsta. Po zaslugi občinske uprave je sedaj zveza med vsemi vasi in Miljami ter Trstom zelo enostavna, ker se lahko iz vseh vasi pride v obe mesti ob vsakem času z občinskimi prevoznimi sredstvi. Občinske uprave imajo v vasi, ki ne prevečajo. Dejstvo pa je, da so bile kanalizacije in odtočne naprave urejene po najnovejših načelih, tako da to delo predstavlja ne samo noviteto po vseh vseh tržaških področjih, marveč tudi noviteto v primeru kanalizacije in odtočnih naprav v Trstnem mestu. Najpomembno samo to, da so vse odtočne naprave tako urejene, da se vse, kar odteka iz vasi odliči s posebnimi filtri, ki predstavlajo najboljšo jamstvo proti vsem bakterijam in so istočasno jamstvo za obvarovanje higijene v vasi. Skupno z ureditvijo kanalizacije in odtočnih naprav je občinska uprava dala asfaltirati vse železjske ceste, ki predstavljajo sedaj pravi ponos železjskih prebivalcev. Zgleda pač, da so Zavle postale malo mesto. Ista načela bodo vodila občinsko upravo pri ureditvi kanalizacije in odtočnih naprav na Skofljah. Ta dela se bodo v kratkem začela in bodo zaposlila veliko število ljudi. Stala pa bodo približno 46 milijonov lir. Ko smo o tem govorili z zupnikom Paccom, nam je ta dejal,

Otvoritev II. izrednega občnega zbora naše kulturne organizacije.

»Calendario del Popolo« iz San Rema, poljskega slovenskega komiteja, slavnega italijanskega slikarja Gattusa, slikarja Pizzinata, uredništva »Calendario del Popolo«, italijanskega univerzitetnega profesorja Bianchi-Bandinelli, bolgarskega slovenskega komiteja, jugoslovenskih domoljubov in LR Romuniji, jugoslovenskih domoljubov in LR Bolgariji, Enotnih sindikatov STO, Zveze demokratičnih žena, pevovodje Hermana Miliča iz Zgonika, ki se obnega zbora ni mogel udeležiti in ki je priložil svojemu pismu 1000 lir za stroške.

V teku občnega zbora so se predstavile na oder tudi številne delegacije, ki so prinesle svoje pozdrave. Prišla je delegacija slovenske učee in delovne mladine, tovarniških delavcev, iz Skednju, s Skofljic, itd. Tudi italijanski kulturni krožek »Frasina« iz Milj je hotel biti prisoten na tem važnem občnem zboru in je daroval prosvetni organizaciji izbrano delo Cankarja. Prijatelj »Calendario del Popolo« iz Trsta pa so obnemu zboru darovali večje število plosč jugoslovenskih narodnih pesmi.

Govori tov. Bidovec

Tajniško poročilo je podal Stane Bidovec. V uvodu je razložil vzroke sklicanja izrednega občnega zbora zaradi nevarnega trenutka, v katerem se nahaja STO, in zaradi potrebe po obsejni reorganizaciji dela najviše kulturne organizacije tržaških Slovencev. Stane Bidovec je analiziral stanje, v katerem se nahajajo Ozeemlje, in razgalil položaj izseljencev, ki ga je nad tržaškimi Slovenci zagrešila Titova vlada, katere je za tuje interese prodala Trst in cono A Scebi. Titova vlada je pristala na noto od 8. oktobra. Vasi Miljskih hribov so sedaj povezane z Miljami in mestom z gosto avtobusno mrežo. Starejši vaščani se še spominjajo, kako je bilo pred vojno težko priti v mesto, ali bolje, kako je bilo pešanje navadno spremenilo sredstvo do Milj in do Trsta. Po zaslugi občinske uprave je sedaj zveza med vsemi vasi in Miljami ter Trstom zelo enostavna, ker se lahko iz vseh vasi pride v obe mesti ob vsakem času z občinskimi prevoznimi sredstvi. Občinske uprave imajo v vasi, ki ne prevečajo. Dejstvo pa je, da so bile kanalizacije in odtočne naprave urejene po najnovejših načelih, tako da to delo predstavlja ne samo noviteto po vseh vseh tržaških področjih, marveč tudi noviteto v primeru kanalizacije in odtočnih naprav v Trstnem mestu. Najpomembno samo to, da so vse odtočne naprave tako urejene, da se vse, kar odteka iz vasi odliči s posebnimi filtri, ki predstavlajo najboljšo jamstvo proti vsem bakterijam in so istočasno jamstvo za obvarovanje higijene v vasi. Skupno z ureditvijo kanalizacije in odtočnih naprav je občinska uprava dala asfaltirati vse železjske ceste, ki predstavljajo sedaj pravi ponos železjskih prebivalcev. Zgleda pač, da so Zavle postale malo mesto. Ista načela bodo vodila občinsko upravo pri ureditvi kanalizacije in odtočnih naprav na Skofljah. Ta dela se bodo v kratkem začela in bodo zaposlila veliko število ljudi. Stala pa bodo približno 46 milijonov lir. Ko smo o tem govorili z zupnikom Paccom, nam je ta dejal,

Na šolskem polju

Na šolskem polju je bilo delovanje razgibanost; organizirale so se razne širokopolne akcije, ki so imele namen pomagati naši šoli v borbi za obstoj in za pridobitev pravic, ki jim še niso priznane od oblasti. Vsekakor pa bi se bilo lahko storilo veliko več, a marsikdaj so se akcije zavlekle, niso pa se zaključile, kar nedvomno predstavlja veliko pomanjkljivost. Povečati bo treba stike s šolskimi in dijaki. Nato je Stane Bidovec govoril o ostalih akcijah in ostalem delovanju, ki jih je vzel v vodstvo SHPZ. Podčrtal pa je, da bi se bilo napravilo več.

Tudi pogajanja, ki so se vršila na gradu, so bila brezplodna. Glavar Strassold je odklanjal zahteve ljudstva. Nekaj časa je množica potrpežljivo čakala, toda ko je videla, da se zlepa ne da nič doseči, je postala maščevalna. Najprej se je lotila Bandlove hiše. S silo je vdrila vanjo ter odnesla, kar se je pač dalo; ko pa tu ni bilo več kaj iskati, se je pričela pomikati proti glavarjevi hiši, ki je stala, kot smo že rekli, na Travniku. Seledaj je Strassold spoznal, da je njegova trma pogubonostna. Pristal je na pravične zahteve množice, odnosno njenega zastopstva. Nemudoma je ukazal izpustiti vse jetnike, poleg tega pa je dal še pismo zagotovilo, da bodo Tolminci v bodoče oproščeni zopredna davka in da se množica nemoteno in brez skrbi lahko vrne na svoje domove. Ko so prišli izpuščeni jetniki iz grajskega zidovja, je nastalo nepopisno navdušenje. Množica je kar poskakovala od veselja. V hipu so bile požabljene vse skrbi in težave. Uvrstili se je dolg sprevod, ki je vriskaje in prepevaje krenil na Travnik. Tu se je razšel; posamezne gručice so se napotile v bližnje

Sklepna resolucija

Drugi izredni občni zbor SHPZ v Trstu, sklican 13. junija 1954 je na podlagi podanih poročil in predlogov glede reorganizacije ustroja in delovanja SHPZ in uveljavljen PD v temeljiti diskusiji preučil sedanje stanje. Po sprejetju temeljnih točk in notih pravil SHPZ, po katerih se SHPZ pretvori v »Slovensko - hrvaško ljudsko prosveto, ter drugih točk, ki bodo v celoti objavljene v drugi številki obojestranske »Vestnik« SHPZ nakazuje občni zbor vsem organom osrednje prosvetne organizacije in vsem uveljavljenim prosvetnim društvom sledeče:

nujne naloge.
Neposredna nevarnost razkosanja STO na podlagi najnovejših predlogov vlad v Washingtonu, Londonu in Beogradu, ki je bil že tri dni poslan v odobritev vlad v Rimu, narekuje vsem tržaškimi Slovincem, posebno pa se članom PD, da se s podvojenimi močmi odločno in odločno uprotem zločinom nakanam. Po tem načrtu, ki ga vsi Jugoslovanski časopisi pripisujejo Titu, bi mesto Trst in večji del cone A razen nekaj obmejnih vasi pripadli Italiji, cona B pa Jugoslaviji. S tem je sedanji protijugoslavski režim v Jugoslaviji sramotno pred 80.000 tržaških Slovencev Italiji brez vsakega jamstva za njihovo bodočo narodni, gospodarski in kulturni razvoj, SHLP poziva vse Slovence, naj se združijo v svoje odločne borce proti razkosanju STO in za čim prejšnjo dostojno izvedbo dolekih mirovne pogodbe, ki nam edina jamca popolno narodno enakopravnost in nemoten kulturni in gospodarski razvoj.

Ker je kultura temeljna osnova miru, naj bo vsem prosvetnim in kulturnim delavcem, kakor tudi vsakemu članu PD osnovna misel njegovega delovanja ohranitev mira v svetu. To se posebno v današnjih časih povečano nevarnosti uporabe termojedrnih, kemičnih in bakterijskih orodij, ki groze uničiti vse človeški rod ter tehnične in kulturne pridobitve tisoletij, ter postaja obnoviti pod krinko EOS nemško vojsko, ki je v zadnji vojni popozorečila toliko žrtev in razdejanih, pozivamo vse postojne misleče ljudi, naj se pridružejo veliki svetovni armadi borcev za mir ter prispevajo tako k njegovi utrditvi, k zbliznanju in plodnemu sodelovanju med narodi, z izmenjavo gmohtih in kulturnih dobrin.

V mirnem sožitju in bratskem sodelovanju med Slovinci, Hrvatini in Italijani STO vidi SHLP edino pravično možnost življenja in razvoja vsake narodnostne skupine. Obenem pa je to tudi najzanesljivejša jamstva za popolno narodno enakopravnost in za nemoten kulturni razvoj vseh. Narodnostna mrtnja škoduje vsem skupnam in ovira doseganje narodnih pravic in razvoj kulture. To občutimo vedno bolj ml Slo-

Kot je bilo svojačasno že objavljeno, je Področnemu kmetijskemu nadzorništvu, sporazumno z občinskimi in konzorcijskimi živinovodniki, uspelo dati službi za zatiranje jalovosti novo lice. Nova organizacija bo s svojim širšim delokrogom ustvarila v vseh vzrejalniših področjih uspešno boro proti jalovosti goveje živine; to pa brez nikakih stroškov s strani živinovodcev, izvemšiš morebitnega posebnega zbiranja.

Zivinovodniki si lahko predstavljajo, kako velike važnosti je zatiranje jalovosti goveje živine bodisi z zdravstvenega kot ekonomskega stališča vzeto. Ker je bilo na našem področju že izvršeno potrebno zdravljenje in bonifikacije (tudi potom amnega za semenja), ni jalovosti ta kot drugo razširjena kot po drugih pokrajinah. Da rejci čim podrobneje spoznajo službo o zatiranju jalovosti, jih bomo seznanili s podrobnim programom delovanja vsakega živinovodnika, ki ga bo tedensko vršil po posameznih vaseh in do preklika. V ta namen so zato poverjeni živinovodniki določili naslednji urnik za zdravljenje: bodisi

z pozivom na dom ali pa v ambulatorijih. Živinovodjejo bo lahko med določenimi urami po programu zaprosili za pregled goveda na domu (izključno za okužbe spolnih organov), naker se bo živinovodnik podal na pregled in zdravljenje v ambulatorij bodi rejci lahko prignali bolna goveda na zdravljenje ob določenih urah, se razume, vedno in samo ona bolna na splovilnih. Živinovodniški okoliš: tržaška okolica. Živinovodnik dr. E. Križnič bo tedensko obiskal naslednje vasi in bo po spodaj imenovanih posestnikih prejel pozive živinovodcev. Prosek-Kovtovec, gostilna »Pri konjicu«, torek ob 10; Sv. Križ, gostilna Tence Just, torek ob 11; Trečbe, gostilna Kralj Miha, sobota ob 10; Padrič - Gropada, gostilna Grgic Lovrenc, sobota ob 11; Bazovica, gostilna Krizmančič Ivanka, sobota ob 12; Opčine-Banekonek, na domu živinovodnika, vsak dan (tel. 21046). Živinovodniški okoliš: Devin Nabrežina - Zgonik - Repentabor. Živinovodnik dr. G. Biasi bo sprejemal pozive pri naslednjih posest. in uradih: Sempolaj 28, Stubelej Milan, torek ob 9; Bajta, Škrk Jože, torek ob 9:30; Samotarca, gostilna Gruđen, torek ob 10; Salež, ljudska šola, torek ob 10:30; Gabrovec, mesnica Ivančič, torek ob 11:30; Sešljan, mesnica Semolič, četrtek ob 10; Devin, trgovina Gruđen, četrtek ob 9; Zgonik, občinski urad, petek ob 10:30. Repentabor, občinski urad, sobota ob 9; Briščeki, gostilna Milič, sobota ob 11. Živinovodniški okoliš: Milje - Dolina. Živinovodnik Dr. M. Derin bo sprejemal pozive pri naslednjih: Dolina, mesnica Pangerc, torek-petek ob 12; Skofje, mesnica Olivetti, četrtek ob 11; Milje, občinska klavnicna, petek ob 10; Boljinec - srednja, torek ob 10; Boljinec, srednja, petek ob 11; v tem kraju bo deloval ambulatorij. Gročana 27. Fonda Viktor, vsak dan na telefonski poziv (Zupanstvo Milje tel. 98116). Živinovodniški okoliš: Trst mesto. Dr. P. Vassili bo živinovodcem na razpolago vsak dan popoldne pri plemenitih postaj v Lonjerju (Cok Stanke, Lonjer 408). Telefonirano se lahko živinovodnika kliče do 12 popoldne; telefoniraj naj se v mestno klavnicno pri Sveti Soboti (tel. 93246) ali pa na dom (tel. 29192).

Skrb miljske občine za potrebe slovenskih vasi

5 milijonov za pralnice in napajališča v Plavjah, na Škofljah, v Elerjih - 50 milijonov za kanalizacijo v Žavljah in 46 milijonov za Škofije - Vodovodna napeljava iz Elerjev na Škofije in v Plavje

prejšnjih dveh člankih smo pisali o šolskih postopkih, ki jih je občinska demokratična občinska preuredila ali na novo zgradila v zadnjih letih. Vsekakor občan mora priznati, da je glede šolskega upravnika, ki ne bi imela svoje šole, vnele ali preurejene po najnovejših načelih. Z dokončanjem tega vodovodnega odseka so se izvedla tudi druga zelo važna javna dela. Občinska uprava je poskrbela, da se zgradilo v vseh teh vaseh tudi pralnice in napajališča za žbino. Tako se je v Badini zgradila pralnica skupno z napajališčem. V Plavjah sta bila zgrajena pralnice in napajališča. Na Škofljah, ki je še večja vas, je občina zgradila večje (dvojno) pralnice in napajališča. V Elerjih pa pralnice in napajališča. Vse to je stalo približno 5 milijonov lir. Zelo koristno in potrebno delo je bilo izvršeno v Zavljah, kjer je občinska uprava potrosila 50 milijonov lir za ureditev kanalizacije in odtočnih naprav. Cloveku se bo zdelo, da je vsota 50 milijonov zelo visoka za tako delo v vasi, ki ne prevečajo. Dejstvo pa je, da so bile kanalizacije in odtočne naprave urejene po najnovejših načelih, tako da to delo predstavlja ne samo noviteto po vseh vseh tržaških področjih, marveč tudi noviteto v primeru kanalizacije in odtočnih naprav v Trstnem mestu. Najpomembno samo to, da so vse odtočne naprave tako urejene, da se vse, kar odteka iz vasi odliči s posebnimi filtri, ki predstavlajo najboljšo jamstvo proti vsem bakterijam in so istočasno jamstvo za obvarovanje higijene v vasi. Skupno z ureditvijo kanalizacije in odtočnih naprav je občinska uprava dala asfaltirati vse železjske ceste, ki predstavljajo sedaj pravi ponos železjskih prebivalcev. Zgleda pač, da so Zavle postale malo mesto. Ista načela bodo vodila občinsko upravo pri ureditvi kanalizacije in odtočnih naprav na Skofljah. Ta dela se bodo v kratkem začela in bodo zaposlila veliko število ljudi. Stala pa bodo približno 46 milijonov lir. Ko smo o tem govorili z zupnikom Paccom, nam je ta dejal,

Kmečki punti

gostilne in šole proti večeru so se začele vračati na svoje domove. Mnogo Tolmincev je ubralo bližnjico preko Brd. Tako se je tudi po Brdih z bliskovito naglico raznesla razveseljiva vest o veliki zmagi upornega in odločnega ljudstva. Tako se je tudi med Brice razširila iskra upora. Med množico ljudstva, ki se je iskreno borilo za svoje pravice, so se kajpak tudi ob tej priliki vrinili provokatorji. Po tem, ko so ves dan popivali po gostilnah, so proti večeru poskušali napesti glavarjevo hišo. To pa jim seveda ni uspelo. Hiša je bila namreč zastražena od skupine vojakov, ki je provokatorje razpršila. Toda, kar jim v Gorici ni uspelo, se jim je posrečilo v Kanalu. Tu so obračunali z dacarijem, ki je bil v službi Bandla, njegovo hišo pa so opustošili. Vest o zmagi toliminskih puntarjev je naslednje dni raznesla tudi po vipavski dolini, Krasu in Pivki. Do večjega upora je prišlo najprej v Ribembergu, kasneje tudi v Devinu. Tu je ob-

ZA NAŠE KMETE

Reorganizacija službe za odpravljanje jalovosti goveje živine

Kot je bilo svojačasno že objavljeno, je Področnemu kmetijskemu nadzorništvu, sporazumno z občinskimi in konzorcijskimi živinovodniki, uspelo dati službi za zatiranje jalovosti novo lice. Nova organizacija bo s svojim širšim delokrogom ustvarila v vseh vzrejalniših področjih uspešno boro proti jalovosti goveje živine; to pa brez nikakih stroškov s strani živinovodcev, izvemšiš morebitnega posebnega zbiranja.

Nerina Orel in Ivan Škrinjnar reaktivirata v Skednju Prešernovo »od železne ceste«.

